

СРІЗ ПІЧНО КУ

Вісник Прикарпатського університету

Івано-Франківськ
2012

ЗМІСТ

ВАЛЕОЛОГІЯ

<i>Тетяна Довбенко.</i> Окремі проблеми здорового способу життя учнівської та студентської молоді.....	3
--	---

ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

<i>Тетяна Завгородня.</i> Ідеї взаємозв'язку духовного та фізичного розвитку особистості в педагогічній спадщині Василя Сухомлинського.....	9
---	---

БІОЛОГІЯ І БІОМЕХАНІКА СПОРТУ

<i>Роман Ярій, Богдан Мицкан, Войтик Чорний.</i> Зміни морфофункціональних властивостей дітей молодшого шкільного віку під впливом занять футболом.....	13
---	----

МЕТОДОЛОГІЯ І МЕНЕДЖМЕНТ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРИ

<i>Вадим Гоншовський, Олександр Скавронський.</i> Технологія індивідуалізації фізичної підготовки майбутніх рятувальників у вищому військовому навчальному закладі.....	23
---	----

<i>Юрій Юрчишин.</i> Технологія залучення студентів до рухової активності оздоровчої спрямованості під час фізичного виховання.....	30
---	----

<i>Віктор Слюсарчук, Микола Прозар.</i> Програмування занять із покращення фізичного стану дітей 8–10 років під час фізичного виховання.....	35
--	----

ПСИХОЛОГІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

<i>Геннадій Єдинак, Богдан Мицкан, Лідія Завацька.</i> Стан та деякі теоретичні аспекти посилення мотивації студентів до систематичної рухової активності оздоровчого спрямування.....	44
--	----

<i>Олег Грецький.</i> Вплив самоконтролю на формування мотивації юних спортсменів до виконання індивідуальних домашніх завдань.....	50
---	----

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І ТУРИЗМ

<i>Мирослав Дутчак, Любомир Пасічняк.</i> Актуалізація проблеми підготовки та реалізації програм спортивної анімації в місцях масового відпочинку населення.....	53
--	----

<i>Юлія Беляк, Наталія Опришко.</i> Обґрунтування нових підходів програмування оздоровчих занять для жінок зрілого віку.....	58
--	----

<i>Олександр Скавронський, Вадим Гоншовський.</i> Диференціація фізичної підготовки учнів військового ліцею на основі соматотипів.....	66
--	----

<i>Ірина Хоменко.</i> Фахово-термінологічна компетентність майбутніх фахівців із фізичної культури.....	74
---	----

<i>Володимир Мисів.</i> Організація диференційованого підходу до учнів у системі фізичного виховання в школі.....	78
---	----

<i>Микола Прозар.</i> Педагогічні умови покращення фізичного стану учнів 4–5 класів засобами спортивних ігор.....	84
---	----

СПОРТ

<i>Сергій Рихлюк.</i> Морфофункціональні показники спортивної обдарованості юних гімнастів на етапі попередньої базової підготовки.....	91
---	----

<i>Мар'ян Пітин.</i> Ігровий метод у теоретичній підготовці стрільців з лука на етапі початкової підготовки.....	95
--	----

<i>Андрій Базілевський, Іван Глазирін.</i> Вплив рівня розвитку спеціальних рухових здібностей на ефективність ігрової діяльності баскетболістів 10–13 років.....	101
---	-----

УДК 796.011.3: 796.03

ББК 75.116

Мирослав Дутчак, Любомир Пасічняк

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ СПОРТИВНОЇ АНІМАЦІЇ В МІСЦЯХ МАСОВОГО ВІДПОЧИНКУ НАСЕЛЕННЯ

У статті обґрунтовано своєчасність і необхідність дослідження проблеми підготовки та реалізації програм спортивної анімації в місцях масового відпочинку населення. Визначено основні завдання подальшого дослідження зазначеної проблеми.

Ключові слова: спортивна анімація; дозвілля; програма; місця масового відпочинку населення.

В статье обоснованы своевременность и необходимость исследования проблемы подготовки и реализации программ спортивной анимации в местах массового отдыха населения. Определены основные задачи дальнейшего исследования указанной проблемы.

Ключевые слова: спортивная анимация; досуг; программа; места массового отдыха населения.

In article timeliness and the need to research the problems of preparation and implementation the programs of sports animation in places of public recreation. Identify key tasks for further study of this problem.

Key words: sports animation; leisure; program; places of public recreation.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. У сучасних умовах авторитетні міжнародні організації (ООН, ЮНЕСКО, ВООЗ, Рада Європи, Європейський Союз) указують на необхідність удосконалення діяльності суспільства та державних інституцій щодо сприяння здоровому способу життя населення шляхом створення сприятливих умов для підвищення рівня залучення громадян до рухової активності. Гіпокінезія посідає четверте місце серед чинників, що в глобальному масштабі зумовлюють передчасну смертність людей [8].

В Україні ще значна кількість населення не залучена до оздоровчо-рекреаційної рухової активності, що в поєднанні з ігноруванням інших складових здорового способу життя (насамперед раціонального харчування та відмови від шкідливих звичок) складає одні з найгірших у Європі показники середньої тривалості життя громадян.

За даними ВООЗ розрахункова очікувана тривалість життя в Україні для жінок становить 73,2 роки, а для чоловіків – 62,3 роки, що відповідно на 8–10 та 12–15 років менше в порівнянні зі Швейцарією, Швецією, Норвегією, Фінляндією, Австрією, Францією, Німеччиною. Процентна частка вказаної тривалості життя, прожитого в стані так званого “повного здоров’я” (не обтяженого хронічними неінфекційними захворюваннями) становить для України лише 88,1%, що відповідає 42 місцю серед країн Європи [2].

З метою подолання зазначеної загрози для гуманітарної безпеки України необхідно створювати відповідні умови для формування здорового способу життя шляхом суттєвого підвищення рівня залучення різних груп населення до активних форм дозвілля. Значний резерв у цьому сенсі вбачається у фізичній рекреації – одному з напрямів реалізації оздоровчо-рекреаційної рухової активності [6].

Теоретичні й технологічні аспекти впровадження фізичної рекреації в дозвілля людей знайшли відображення в працях зарубіжних [10; 13; 15] і вітчизняних учених [1; 7; 12]. Відзначаючи вагоме наукове й практичне значення вказаних праць, доцільно зауважити, що особливо важливим є здійснення подальшого наукового пошуку інноваційних технологій організації в місцях масового відпочинку населення, активного до-

звілля конкретної людини, що передбачає використання фізичних навантажень розважального характеру для отримання передусім задоволення.

Серед видів фізичної рекреації на сучасному етапі значні потенційні можливості для залучення населення до активного дозвілля має спортивна анімація, що передбачає використання різноманітних видів рухової активності у формі ігор, розваг та забав у місцях масового відпочинку населення [4; 14]. Проте в Україні спортивна анімація рідко розглядається як об'єкт наукових досліджень, що, безумовно, ускладнює її ефективне впровадження у вітчизняну практику. Передусім доцільним видається визначення важливих для сьогодення проблем з реалізації функцій та зміни кількісних і якісних характеристик системи спортивної анімації як підсистеми фізичної рекреації.

Матеріал підготовлено відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. за темою 3.9. “Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу та рекреації” (№ державної реєстрації 0111U001735).

Мета роботи – обґрунтувати своєчасність і необхідність дослідження проблеми підготовки та реалізації програм спортивної анімації в місцях масового відпочинку населення.

Методи дослідження: загальнонаукові методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, екстраполяція, інтерпретація, абстрагування, узагальнення й синергія); аналіз наукових джерел, передового вітчизняного та зарубіжного досвіду; метод системного аналізу; метод порівняння та зіставлення; метод функціонально-структурного аналізу.

Результати дослідження. В умовах сьогодення на суспільному рівні виникають протиріччя між потребою суспільства у здоровій нації та критичним станом здоров'я населення, який пов'язаний із соціально-економічними змінами, між потребою суспільства у стабільній соціальній ситуації та зростаючим напруженням емоційним станом людей у складних (несприятливих) умовах життя. На індивідуальному рівні існують протиріччя між потребою людини в активному відпочинку й відновленні та низьким рівнем обізнаності населення у сфері фізичного виховання та спорту, між доступністю й ефективним оздоровчим впливом різних напрямів та видів рухової активності [7].

Одним зі шляхів розв'язання вказаних протиріч є широке використання фізичної рекреації у структурі дозвілля сучасної людини, тобто у вільний від професійної діяльності, побутової праці, задоволення першочергових потреб (харчування, сон тощо) час, який використовується для відпочинку, подолання втоми, відновлення фізичних та психічних кондицій. Така діяльність здійснюється відповідно до певних інтересів і цілей конкретної людини.

У практиці фізичної рекреації все більшої популярності набуває спортивна анімація. За своєю етимологією слово “анімація” має латинське походження (“*anima*” – життя, душа; “*animare*” – оживляю) й означає одухотворення, піднесення, стимулювання життєвих сил та залучення до активності. Зазвичай анімація асоціюється з мультиплікацією – видом кіномистецтва, фільми якого створюються шляхом кінознімання фаз рухів графічних зображень або об'ємних фігур, унаслідок чого під часу показу на екрані створюється ілюзія руху [11]. Протягом останніх 30–40 років анімація активно використовується й у сфері маркетингу (для підвищення емоційності та “живості” презентацій товарів з метою збільшення їх продажу), культурно-суспільного життя (підвищення суспільної свідомості, розвитку культури демократії) і туризму (з метою забезпечення привабливості туристичного продукту за рахунок якіснішої розваги споживачів).

Останнім часом великого розвитку досягла туристська анімація на Середземноморському узбережжі Туреччини, Іспанії та Франції. Анімаційні служби тут з великим ентузіазмом займаються розвагою гостей, які прибувають на відпочинок з багатьох

країн світу. Володіючи декількома іноземними мовами, а також маючи музичну, хореографічну або спортивну освіту, працівники цієї сфери своєю працею створюють високатегорійним готелям світову популярність [3].

Туристичну анімацію розглядають як задоволення специфічних туристичних потреб, відповідно до яких виділяють [5] такі види анімації:

- анімація в русі – задовольняє потреби індивіда в руховій активності, які пов'язані із задоволенням та приємними переживаннями;
- анімація через переживання – задовольняє потреби у відчутті чогось нового, невідомого під час подолання труднощів, при відкриттях та при спілкуванні;
- анімація через спілкування – задовольняє потреби у спілкуванні з новими й цікавими людьми, із відкриттям внутрішнього світу інших та пізнанням себе через спілкування;
- анімація через заспокоєння – задовольняє потребу людей у психологічному розвантаженні від повсякденного ритму життя через заспокоєння, усамітнення, контакт із природою;
- культурна анімація – задовольняє потребу людей у духовному розвитку через знайомство з культурною спадщиною країни, регіону, народу та нації;
- творча анімація – задовольняє потреби людини у творчості, демонстрації своїх творчих здібностей і творчому спілкуванні, співпраці з іншими людьми.

У туризмі розрізняють окремі напрями розвитку анімації: 1) створення спеціальних музеїв і парків, організація костюмованих балів, шоу, свят та інших дійств за конкретними сценаріями (створення спеціалізованого турпродукту); 2) анімація – оживлення програм дозвілля туристів у місцях тривалого відпочинку – курортних готельних комплексах, туристичних центрах та базах, на круїзних судах тощо [3].

Слід зазначити, що в структурі туристичної анімації особливе місце відводиться спортивній анімації (складання та проведення відповідних спортивних програм з туристами). Завдяки своїй значимості та затребуваності спортивна анімація останнім часом набуває ознак самостійного виду анімаційної діяльності, оскільки її використання виходить за межі туризму (тимчасового виїзду особи з місця постійного проживання в певних цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування) і все частіше використовується на спортивних спорудах під час офіційних спортивних змагань і масових спортивних заходів, а також у навчальних закладах та місцях масового відпочинку населення. Це особливо важливо для забезпечення належної регулярності оздоровчо-рекреаційної рухової активності з огляду на те, що люди в основному використовують туристичні поїздки, а відповідно й споживають анімаційні послуги лише епізодично (здебільшого під час відпустки).

Разом із цим, незважаючи на все більше “проникнення” спортивної анімації в практику активного дозвілля, досі не здійснено системного наукового вивчення цього феномену. Треба звернути увагу на різноманітність тлумачення самого поняття “спортивна анімація” в наукових джерелах [3; 4; 7; 12]. Очевидно, що дослідження проблеми функціонування та розвитку спортивної анімації як виду фізичної рекреації потребує насамперед наукового визначення вказаної дефініції.

Установлення наукових понять вимагає дотримання відповідних закономірностей, з-поміж яких провідною вважається використання у визначенні родової ознаки (загальна ознака, тобто властивість, притаманна безлічі предметів, уявно об'єднаних в одну цілю) і видової відмінності (ознаки, які вирізняють певний предмет у межах зазначеного цілого). Важливо, щоб такі відмінності взаємно не заперечували одна одну й мали важливе значення для проведення диференціації [9].

Зміст термінів, які характеризують певні явища, процеси та предмети, є динамічним і змінюється залежно від розвитку науки, що розкриває нові, раніше не відомі, ознаки об'єкта. Ці ознаки повинні відображатись в уточненому та доповненому визначенні терміна. Загалом формування термінів у будь-якій науковій галузі – це процес складний і суперечливий, що потребує консолідації зусиль значної кількості відповідних фахівців. При цьому необхідно бережливо ставитись до уставленої термінології й не намагатися будь-що видумувати нові дефініції або характеристики, які не відображають тієї чи іншої реальності, а є лише результатом “наукового словоблуддя”. Основні поняття, твердження мають бути чітко визначеними. Двозначність у тлумаченні термінів негативно впливає на динаміку відповідної галузі наукового пошуку.

Для забезпечення належної ефективності анімаційної діяльності необхідним є складання та реалізація відповідних програм. У сфері туризму здійснювалися спроби обґрунтування необхідних для цих цілей технологій [3]. Зокрема зазначається, що технологія створення та реалізації анімаційних програм – процес складний і багатоплановий, який передбачає виконання таких завдань як: створення анімаційних програм, розрахунок кошторису програми, реклама програм та їх реалізація, втілення анімаційних заходів з подальшим аналізом. Указаний технологічний процес складається із декількох взаємопов'язаних підсистем: організаційної (організація спільної діяльності анімаційної команди); інструктурсько-методичної (створення сценаріїв заходів, підбір спортивних ігор та змагань, розробка методичних рекомендацій); режисерської (розподілення ролей, розробка планів репетицій і постановки); технічної (вибір і підготовка місця для проведення заходів, інвентарю та обладнання, освітлення, музичного супроводу та інше).

Разом із цим, беручи до уваги специфічність спортивної анімації, очевидно стає некоректність для неї механічного використання вказаної технології, яка потребує, на наш погляд, суттєвого доопрацювання в частині визначення алгоритму реалізації необхідних технологічних операцій, а також урахування рівня задоволення інтересів та отримання задоволення учасниками анімаційних програм. Ураховуючи вищевикладене бачимо, що пріоритетною проблемою формування системи спортивної анімації є наукове обґрунтування технологій підготовки та реалізації відповідних програм у місцях масового відпочинку населення.

Із цією метою доцільним видається проведення соціологічного опитування осіб, що перебувають у місцях масового відпочинку населення, для визначення рівня їх залучення до анімаційних програм, у тому числі з використанням рухової активності, а також для встановлення чинників, що стимулюють і стримують цей процес. Особливу увагу слід звернути на стимулювання інтересу людей до рухової активності, подолання їх інертності та байдужості щодо участі в анімаційних програмах. Крім цього, необхідно здійснити експертне оцінювання процедур підготовки програм спортивної анімації та дій щодо їх реалізації в місцях масового відпочинку населення. За результатами соціологічного опитування й на базі узагальнення наукових знань і передової практики доцільно розробити технологію підготовки програм спортивної анімації в місцях масового відпочинку населення, на основі якої здійснити формування банку відповідних програм.

Далі з використанням результатів попередніх досліджень необхідно розробити технологію реалізації різних програм спортивної анімації в місцях масового відпочинку населення, що включатиме алгоритм відбору, підготовки та використання волонтерів з числа студентів, які здобувають вищу освіту в галузі знань “Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини”.

Для оцінювання ефективності розроблених технологій, на наш погляд, слід провести педагогічний експеримент, під час якого фіксуватиметься динаміка показників

співвідношення відвідувачів конкретного місця масового відпочинку населення, які братимуть участь у програмах спортивної анімації, до загальної кількості відвідувачів, а також рівень задоволеності учасників від запропонованих програм.

Висновки

Проблема підготовки та реалізації програм спортивної анімації в місцях масового відпочинку населення є актуальною як для науки, так і для практики у сфері фізичної культури і спорту. Розв'язання вказаної проблеми потребує вивчення таких питань:

- охарактеризувати сучасний стан проблеми функціонування та розвитку спортивної анімації як виду фізичної рекреації, у т. ч. уточнити поняття “спортивна анімація”;
- установити рівень залучення населення до спортивної анімації в місцях масового відпочинку;
- виявити стимуляційні та стримувальні чинники щодо залучення населення до спортивної анімації в місцях масового відпочинку;
- розробити технологію підготовки й технологію реалізації програм спортивної анімації в місцях масового відпочинку населення та експериментально перевірити їх ефективність.

Послідовному вирішенню зазначених вище завдань будуть присвячені наші подальші дослідження.

1. Андреева О. В. Аналіз концепцій розвитку рекреації в зарубіжних країнах / О. В. Андреева // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 4. – С. 85–89.
2. Атлас здоров'я в Європе / Всемирная организация здравоохранения. – 2008. – 139 с.
3. Байлик С. І. Організація анімаційних послуг в туризмі : навч. посіб. / С. І. Байлик, О. М. Кравець. – Х. : ХНАМГ, 2008. – 197 с.
4. Булыгина И. И. Об анимационной деятельности в туристских и спортивно-оздоровительных учреждениях / И. И. Булыгина, Н. И. Гаранин // Теория и практика физической культуры. – 2000. – № 11. – С. 26–29.
5. Гаранин Н. И. Менеджмент туристской и гостиничной анимации / Н. И. Гаранин, И. И. Булыгина. – М. : Советский спорт, 2004. – 127 с.
6. Дутчак М. В. Спорт для всіх в Україні: теорія і практика / М. В. Дутчак. – К. : Олімп. л-ра, 2009. – 279 с.
7. Круцевич Т. Ю. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня. – К. : Олімп. л-ра, 2010. – 248 с.
8. Міжнародно-правові акти у сфері спорту (до Євро-2012) / заг. ред. В. М. Литвина. – К. : Парламентське вид-во, 2011. – 600 с.
9. Минто В. Дедуктивная и индуктивная логика / В. Минто. – Ми. : Харвест, 2002. – 352 с.
10. Рижкин Ю. Е. Физическая рекреация в сфере досуга человека / Ю. Е. Рижкин // Теория и практика физической культуры. – 2002. – № 5. – С. 17–19.
11. Сучасний словник іншомовних слів : близько 20 тис. слів і словосполучень / [уклад.: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк]. – К. : Довіра, 2006. – 789 с.
12. Фізична рекреація : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / [авт. кол.: Приступа Є. Н., Жданова О. М., Линець М. М. та ін. ; за наук. ред. Євгена Приступи]. – Львів : ЛДУФК, 2010. – 447 с.
13. Фурманов А. Г. Оздоровительная физическая культура: [учеб. для студ. вузов] / А. Г. Фурманов, М. Б. Юспа. – Ми. : Тесей, 2003. – 528 с.
14. Karlis G. The Future of Leisure, Recreation and Sport in Canada: A SWOT for Small Sized Enterprises / G. Karlis // The Sport Journal. – 2006. – № 9 (2). – P. 1–17.
15. Pilawska A. Zarys teorii i metodyki rekreacji ruchowej / A. Pilawska, A. Pilawski, W. Petryński. – Katowice : GWSH, 2003. – 144 s.

Рецензент: канд. наук з фіз. вих., доц. Луцький В. Я.

ISSN 1992-7908

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Науково-теоретичний журнал

2.2016

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ

- 3 *Наталя Євпак*
Спеціальна працездатність кваліфікованих спортсменок-ватерполісток на передзмагальному етапі підготовки
- 7 *Валерій Ніколаєнко, Тарас Чопілко*
Теоретичне обґрунтування ефективності індивідуального підходу до побудови тренувального процесу зі спеціальної фізичної підготовки футбольних арбітрів
- 11 *Оксана Пясківська*
Фізична підготовка спортсменів, які спеціалізуються у вітрильному спорті

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ, ФІТНЕС І РЕКРЕАЦІЯ. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ. ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

- 14 *Сергій Афанасьєв*
Адаптаційні можливості вегетативної нервової системи у дітей молодшого шкільного віку з порушеннями постави
- 19 *Владислав Ведерніков*
Ставлення професорсько-викладацького складу ВНЗ МВС України до необхідності вдосконалення системи фізичної та спеціальної підготовки майбутніх правоохоронців
- 24 *Володимир Джевага*
Методичні підходи до корекції порушень координаційних здатностей дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху в процесі адаптивного фізичного виховання
- 29 *Ірина Кенсицька, Марія Пальчук*
Компоненти здорового способу життя студенток вищих навчальних закладів
- 34 *Раад Абдул Хади Мохаммад Альальєан, Алексей Никанорое*
Современные представления о физической реабилитации спортсменов командных видов спорта с повреждением ахиллова сухожилия
- 38 *Олег Ольховий, Володимир Климович, Сергій Романчук*
Оптимізація системи фізичної підготовки курсантів
- 43 *Костянтин Сергієнко, Ірина Жарова, Павло Чередніченко*
Особливості опорно-ресорної властивості стопи хлопчиків старшого дошкільного віку, які займаються футболом
- 48 *Любомир Пасічняк*
Стимулюючі та стримуючі чинники впливу на залучення населення до спортивної анімації у міських парках
- 54 *Сергій Футорний, Юрій Шкрібтій*
Формування здорового способу життя молодого покоління у процесі фізичного виховання

«Теорія і методика фізичного виховання і спорту» – науково-теоретичний журнал для фахівців у сфері фізичної культури і спорту – наукових працівників, викладачів ВНЗ, тренерів, докторантів, аспірантів, студентів, спортсменів

Науковий консультант
В. М. Платонов, д-р пед. наук

Головний редактор
Ю. М. Шкрібтій, д-р наук з фіз. виховання і спорту

Заступник головного редактора
О. В. Андреева, д-р наук з фіз. виховання і спорту

Редакційна колегія:

М. М. Булатова, д-р пед. наук

М. М. Візтей, д-р філос. наук

Л. В. Волков, д-р пед. наук

В. І. Воронова, канд. пед. наук

В. В. Гамалій, канд. пед. наук

Л. О. Драгунов, канд. пед. наук

М. В. Дутчак, д-р наук з фіз. виховання і спорту

А. Ю. Дяченко, д-р наук з фіз. виховання і спорту

М. М. Ібрагімов, д-р філос. наук

В. М. Ільїн, д-р біол. наук

В. О. Кашуба, д-р наук з фіз. виховання і спорту

Г. В. Коробейніков, д-р біол. наук

К. Коханович, д-р наук з фіз. виховання і спорту

Т. Ю. Круцевич, д-р наук з фіз. виховання і спорту

О. Б. Лазарєва, д-р наук з фіз. виховання і спорту

Г. А. Лісенчук, д-р наук з фіз. виховання і спорту

О. М. Макагонов, д-р пед. наук

В. Манолакі, д-р пед. наук

О. К. Марченко, канд. пед. наук

Ю. П. Мічуда, д-р наук з фіз. виховання і спорту

Т. Д. Полякова, д-р пед. наук

О. М. Русанова, канд. наук з фіз. виховання і спорту

С. Савчин, д-р наук з фіз. виховання і спорту

М. М. Філіппов, д-р біол. наук

Л. Я.-Г. Шахліна, д-р мед. наук

О. А. Шинкарук, д-р наук з фіз. виховання і спорту

М. М. Чесноков, д-р пед. наук

СТИМУЛЮЮЧІ ТА СТРИМУЮЧІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО СПОРТИВНОЇ АНІМАЦІЇ У МІСЬКИХ ПАРКАХ

Любомир Пасічняк

Аннотація. *Определено содержание анимационной деятельности в условиях городского парка. Охарактеризованы стимулирующие и сдерживающие факторы влияния на привлечения к спортивной анимации в городских парках. Подчеркнута актуальность и перспективность развития спортивной анимации в условиях городского парка.*

Ключевые слова: *спортивная анимация, досуг, рекреационная деятельность, городские парки.*

Abstract. *In the article the matter of animation activity is defined, the world experience of organizing animation activity in a city park is researched. The stimulating and restraining factors of influence on public involvement in sports animation in city parks are determined. They denoted the actuality and perspective of developing sports animation in a city park.*

Keywords: *sports animation, leisure, recreational activity, city parks.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку українського суспільства з огляду на загострення економічних, соціальних та екологічних проблем все більшої актуальності набуває формування здоров'я окремої людини та соціуму. Інтенсифікація суспільно-економічних відносин стає для особи значним викликом, що призводить до зростання фізичних, розумових та нервово-психічних навантажень. Це породжує цілий спектр потреб, реалізацію яких забезпечує оздоровчо-рекреаційна діяльність.

Значення оздоровчо-рекреаційної рухової активності в наш час важко переоцінити, оскільки провідним її завданням є протистояння гіподинамії, що з кожним роком зростає серед населення. Гіподинамія стала визначальним чинником збільшення хронічних захворювань та передчасної смертності населення [3, 6].

В усіх сферах життєдіяльності все більше людей перебуває у закритому приміщенні, що призводить до зростання специфічних захворювань, пов'язаних з порушенням природної рівноваги між затратами життєвих сил та їх відновленням. У зв'язку з цим населення все частіше тривало перебуває в умовах природного середовища (парки, гори, ліси, водне середовище тощо) з метою відновлення, оздоровлення та стимулювання зростання працездатності. Проте проведення дозвілля у цих місцях максимально наближено до стану абсолютного спокою. Лише третина населення України регулярно займається руховою активністю [4].

Зв'язок рухової активності з характером навколишнього середовища є очевидним [12, 13]. У цьому контексті міські парки як суб'єкти сфери дозвілля є найбільш доступними для щоденного

проведення дозвілля усіх верств населення. Однак наявний комплекс рекреаційних послуг у міських парках незавжди відповідає специфічним рекреаційним потребам особи.

Отже, основним завданням політики органів місцевого самоврядування є забезпечення належних та привабливих умов для занять руховою активністю у місцях масового відпочинку.

В Наказі Президента України від 9 лютого 2016 р. № 42 «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 р. «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» зазначається, що метою цієї стратегії є формування у суспільстві умов для оздоровчої рухової активності та здорового способу життя для формування здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності в державі. Серед завдань, які необхідно вирішити для досягнення зазначеної мети, у місцях масового відпочинку населення виділено: формування інфраструктури сучасних і привабливих спортивних споруд, що мають бути легко доступні для різних верств населення; збільшення кількості загальнодоступних спортивних заходів для активного сімейного відпочинку; удосконалення міського планування в частині створення місць для активного відпочинку (зокрема парків для рухової активності та спорту на свіжому повітрі) [10].

Аналіз практики розвитку оздоровчо-рекреаційної рухової активності переконує, що така активність задля формування здоров'я людини та покращення якості її життя має бути організованою, тобто відрізнятися плановістю та певним порядком її реалізації для досягнення визначеної мети [1, 7].

На основі аналізу наукової літератури та практики нами сформовано наукову гіпотезу про те, що в сучасних умовах ефективнішим засобом залучення населення до оздоровчо-рекреаційної діяльності у міському парку є надання анімаційних послуг. Такий вид рекреаційної діяльності дозволить викликати позитивні емоції, відчуття задоволення від відпочинку, збільшити рівень рухової активності та сформувані бажання повернутися та знову виконувати фізичні вправи.

Отже, розробка інноваційних напрямів та технологій залучення населення до активного відпочинку в умовах міського парку є актуальним завданням сучасної наукової галузі з фізичного виховання і спорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наш час ставлення людей до відпочинку трансформувалося від неусвідомленої до усвідомленої потреби. Встановлено, що усвідомлення рекреаційних потреб населення та формування бажання відпочивати «по-новому» призводить до створення оптимальних умов та пошуку різноманітних послуг, які б могли поживити процес дозвоільно-рекреаційної діяльності. У цьому сенсі, міські органи влади намагаються облаштувати пішохідні та велосипедні доріжки, рекреаційні зони, парки відпочинку та інші місця для активного дозвілля населення. Спортивні споруди та місця масового відпочинку використовуються відповідно до концепції та принципів «Спорт для всіх» [3].

У результаті проведених спеціальних досліджень встановлено, що резерви підвищення рівня залученості різних груп населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності в умовах міського парку полягають у потребі облаштування загальнодоступних спортивних майданчиків багатопрофільного використання, пунктів прокатів спортивного інвентарю, організації роботи груп активного відпочинку за інтересами, відповідному сприянні працівників парку та волонтерів, у тому числі спортивних аніматорів [8].

На думку науковців, безпосередньо розробку та здійснення спеціальних програм проведення вільного часу забезпечує анімаційна діяльність, яка набирає значних масштабів у нашій країні [2, 5, 11].

У сучасному просторі поняття «анімація» визначається за формулою «3 D»: *delassiment* «розслаблення» – *divertissement* «розвага» – *developpement* «розвиток», яка передбачає фізичне відновлення людини (розслаблення) через переживання радості та задоволення (розвага), а також задоволення потреб (розвиток) [11].

Поступове збільшення обсягу вільного часу населення сприяє розвитку анімаційної діяльності. Зарубіжний досвід показує, що система організації дозвілля найбільше розвинена у США, Канаді, країнах Західної Європи (Франція, Німеччи-

на, Австрія, Данія, Бельгія, Нідерланди). Проте значного поширення набула туристична та готельна анімація, яка є найбільш розвиненою у курортних зонах. При цьому, особлива роль належить організації дозвілля відпочивальників: ігровим заходам, активним змаганням, різним шоу і святкам тощо. Отже, за твердженнями науковців, основним завданням анімації є поживлення, «одухотворення» відпочинку та отримання безпосередніх вражень від особистої участі у заходах [2, 5, 11].

Спортивна анімація є одним з ефективних засобів залучення населення до активного відпочинку, що є в основі здорового способу життя. Особливе значення у комплексі заходів, спрямованих на розвагу, приділяється різним спортивним заняттям, змаганням, конкурсам, рухливим іграм тощо [2]. Важливою формою анімаційної діяльності є робота у міських парках відпочинку. Вона спрямована на залучення різних категорій населення до рухової активності у певному рекреаційному просторі.

В Україні у своєму розвитку анімаційна діяльність спирається на досвід розвинених держав. Зарубіжна практика засвідчує, що кожна держава прагне до створення та розвитку умов для відпочинку, лікування, відновлення працездатності власних громадян. Завдяки роботі відповідних організацій у різних країнах світу – Національної асоціації парків та рекреації (США), Національного фонду рекреації й туризму (США), Інституту управління у сфері дозвілля та розваг (Велика Британія), Фонду парків та рекреації (Японія) та інших – активно вивчаються проблеми паркового середовища. У свою чергу, вони виконують значну інформаційну, методичну та наукову роботу з питань дозвілля, утримують центри для підвищення кваліфікації фахівців дозвілєвої сфери, співпрацюють із рекреаційними та дозвілєвими закладами різних країн світу [9].

Спеціалізовані видання («Parks and Recreation», «Amusement Business», «Amusement Technologie u. Management» та ін.) висвітлюють питання взаємозв'язку між відвідувачами парку та природним середовищем, матеріально-технічного оснащення, надання послуг різним соціально-демографічним групам населення та організації рекреаційної роботи в парках [9, 14].

Поеднання умов для рекреації перетворюються у потужні комплекси відпочинку – створюються спортивні парки, які обладнано спортивними та танцювальними майданчиками, спортивними полями, велодоріжками, стежками здоров'я, спеціальними територіями для занять руховою активністю, пунктами прокату спортивного інвентарю та обладнання тощо.

В різних країнах має місце значне розмаїття програм спортивної анімації. Деякі з них цілком

можуть бути запозичені нашими рекреаційними осередками. Наприклад, в парках Китаю, Японії та Індії застосовують ізометричні фізичні вправи та вправи у сповільнених рухах з концентрацією уваги (асанні). Цю форму рухової активності запозичили США та Канада. У Шрі-Ланці щонеділі влаштовуються фестивалі «Танці Сходу», де всі бажаючі можуть пройти курс навчання мистецтва східного танцю. У Росії найбільш традиційні форми анімації – ігри в сніжки, «Лицарський турнір», «Гладіаторські бої», проведення екстремальних ігор «Останній герой», «Безлюдний острів», які включають їзду верхи, метання списів, стрільбу з лука, піднімання ваги, бій на мечач, проходження імпровізованої середньовічної смуги перешкод тощо.

Парки атракціонів у Голандії, Іспанії, Німеччині, Швеції, Китаї втілюють концепцію відпочинку як участі у різноманітних атракціонах, які мають на меті оздоровити людину, забезпечити цікавіший відпочинок, розвинути кмітливість, спритність, витримку, вміння орієнтуватися на місцевості з перешкодами, координацію рухів, швидкість реакції, інтуїцію. Ефективність роботи парків визначається системністю їх роботи, зовнішньою привабливістю, систематичним удосконаленням, попитом серед відвідувачів [9].

В Україні анімаційні послуги поступово починають пропонувати міські парки Києва, Львова, Рівного, Тернополя, Дніпропетровська. Відвідувачам пропонуються «ранкові руханки» із чемпіонами, навчання танцям, орієнтування на місцевості, подолання смуг перешкод та переправ тощо. Але, на жаль, більшість цих послуг є одноразовими та стандартними, не вирізняються з-поміж інших і не викликають жвавого зацікавлення у відвідувачів.

Отже, на основі опрацювання спеціальної літератури та інформаційних джерел постає потреба у вивченні питань усвідомлення відвідувачами міського парку важливості впровадження спортивної анімації у процес власного дозвілля.

Мета дослідження – виявити чинники, які стимулюючи та стримуючи впливають на залучення населення до спортивної анімації у міських парках.

Методи та організація дослідження. Для досягнення поставленої мети застосовано такі методи дослідження: теоретичні методи, зокрема аналіз наукової літератури і офіційних документів, метод зіставлення та метод системного аналізу. Серед емпіричних методів використано опитування (анкетування) та експертну оцінку. Математична обробка результатів дослідження виконувалась за допомогою статистичних методів та комп'ютерних технологій.

До участі в опитуванні були залучені пересічні громадяни різного віку, статі та соціального ста-

туса – відвідувачі місць масового відпочинку в м. Івано-Франківськ (689 осіб) та група експертів (28 осіб).

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз результатів дослідження дозволив визначити основні аспекти розвитку та впровадження спортивної анімації в умовах міського парку.

Аналізуючи отримані в ході дослідження дані, можна зробити такі узагальнення. Визначаючи важливість анімаційних програм, думки респондентів розділились наступним чином: серед опитаного контингенту більша половина (53,8 %) не усвідомлює значення програм спортивної анімації та їхню доцільність у проведенні дозвілля через низький рівень обізнаності та мотивації до оздоровчо-рекреаційної рухової активної. Однак 46,2 % респондентів вказали на необхідність впровадження згаданих програм та визнають їх актуальність в сучасних умовах.

Також привертає увагу те, що абсолютна більшість респондентів (84,2 %) у своєму дозвіллі не використовують анімаційні послуги і це явище здебільшого пов'язане із незнанням того, що являє собою анімаційна діяльність. Водночас незначна частина опитаних (15,8 %) використовують анімаційні послуги при цьому перевагу надають готельній, туристичній та дитячій анімації.

Основним стримуючим чинником впливу на залучення населення до спортивної анімації є низький рівень відповідної пропаганди та реклами, що відмічає значна кількість опитаних – 60,8 %. В свою чергу, троє з чотирьох опитаних (75,0 %) вказують на відсутність спортивної анімації в їхньому місті, а кожен четвертий – не знає чи такі заходи взагалі проводяться. Також у своїх відповідях респонденти вказують на основні причини відповідного ставлення. На перше місце вони ставлять стан здоров'я, рівень доходів та низький рівень культури здоров'я. Другорядними причинами є брак часу, місце розташування міського парку, невміння організувати власне дозвілля, відсутність мотивації та патерналістичні настрої.

Ефективність анімаційної діяльності у парковому середовищі обумовлено умовами та способами її організації. Більша половина (66,8 %) респондентів вважають, що в міському парку є всі необхідні умови для впровадження програм спортивної анімації. Однак 18,3 % опитаних вказують, що паркового ресурсу недостатньо для цього, при цьому 14,9 % не змогли визначитися із відповіддю.

Низький рівень організації спортивної анімації у міському парку, на думку учасників опитування, зумовлений відсутністю кваліфікованих кадрів (43,8 %), економічною ситуацією в країні (21,7 %), недостатньою кількістю простірних загальнодоступних споруд (17,6 %), відсутністю пунктів прокату спортивного інвентарю (12,5 %)

та низьким рівнем методичного забезпечення (4,4 %).

Ранжування стимулюючих чинників поживлення дозвілля населення та активне залучення їх до програм спортивної інформації виявило, що одним із важливих чинників є інформованість про подібні заходи через засоби масової інформації, про що задекларували половина опитаних (50,0 %). Наступним сприятливим чинником є усвідомлення таких потреб – бажання бути здоровим (49,2 %), потреба у зниженні фізичного та психологічного напруження (41,7 %), потреба у руховій активності (38,8 %) та досягнення належного фізичного стану (28,9 %). Також до спонукальних чинників 24,2 % респондента відносять рівень задоволення від отриманих послуг, потребу – 20,8 і 20,6 % у спілкуванні та поради друзів – відповідно. Не менш важливе значення можуть мати приклад відомих спортсменів (9,6 %), рівень добробуту (6,8 %) та особливі події (2,3 %).

На думку респондентів, рівень зацікавленості та залучення буде більшим за умови включення до програм спортивної анімації оздоровчих видів гімнастики, оздоровчої ходьби та бігу, інноваційних видів рухової активності, рекреаційних, народних та спортивних ігор, танців та елементів активного туризму.

Поряд із думкою пересічних громадян нами було враховано думку експертів.

Результати проведеного опитування засвідчують, що думка експертної групи була достатньо однозначною і з багатьох позицій збігалась із думкою населення. Результати опитування дозволяють чітко визначити ряд чинників, що обумовлюють організаційні особливості реалізації спортивної анімації в умовах міського парку.

Визначаючи ефективність роботи в державі щодо залучення населення до спортивної анімації більша половина (92,9 %) експертів оцінюють цю роботу як неефективну. Однак невелика частка опитаних (7,1 %) вважають цю роботу швидше ефективною ніж неефективною.

Активні форми проведення дозвілля у міському парку більшою половиною експертної групи (57,2 %) визначаються як непопулярні та малопопулярні. Разом із цим 42,8 % експертів вважають, що вище зазначені форми є доступними та популярними серед населення.

На важливість впровадження програм спортивної анімації в умовах міського парку вказала абсолютна більшість експертів, частка яких становила 92,8 %. Вони притримуються думки, що проведення цих заходів є важливою та вкрай необхідною умовою для максимального залучення населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності та формування здоров'я. У цьому відношенні експертні оцінки з вказаного питання збігаються з ре-

зультатами масового опитування. Однак серед населення більша частка, ніж серед експертів, осіб, для яких ця можливість є в цілому неважливою (5,8 %, порівняно з 3,6 %).

Оцінюючи стан організації спортивної анімації у міському парку фахівці констатують незадовільний стан цієї діяльності. Зокрема 53,6 % опитаних оцінюють таку ситуацію як незадовільну. Кожен четвертий вважає, що ця робота відповідає задовільному рівню та 3,6 % оцінюють її як позитивну, а майже п'ята частина (17,8 %) не змогли реально оцінити ситуацію. Щодо до цього думка експертної групи збігається із думкою населення, проте останні (75,0 %) є більш категоричними.

У результаті здійсненого дослідження виявлено, що низька організація спортивної анімації в умовах міського парку залежить від таких чинників: економічна ситуація в країні, матеріально-технічне, методичне та кадрове забезпечення. Загалом із вказаних позицій думка кваліфікованих фахівців збігається із думкою населення. Майже усі експерти вважають, що визначальним чинником тут є недостатнє фінансування місцевих центрів фізичного здоров'я населення «Спорту для всіх», а відвідувачі місць масового відпочинку населення перше місце з цього питання відвели недостатньому кадровому забезпеченню відповідної роботи.

Серед чинників, які обумовлюють пасивне ставлення населення до спортивної анімації у міських парках, слід відзначити, що між двома рядами оцінок (рівень пропаганди і реклами та рівень доходів) існує певний зв'язок, що підтверджується збігом поглядів експертів і населення на це питання. Проте можна відзначити, що відносно ряду чинників, оцінки експертів і населення помітно різняться. Наприклад, експерти дещо менше оцінюють дезорганізуючий вплив таких чинників, як патерналістичні настрої, стан здоров'я, відсутність вільного часу, а місце розташування парку взагалі не відносять до складу чинників, але водночас вони вище оцінюють роль таких чинників, як невміння організувати власне дозвілля, низький рівень культури здоров'я та відсутність стимулів.

Серед першочергових заходів, які необхідно здійснювати для підвищення рівня залучення різних груп населення до спортивної анімації у міських парках, експерти вказують на необхідність здійснити «інформаційну атаку», збільшити фінансові асигнування для міського та обласного центру «Спорт для всіх», покращити кадровий, матеріально-технічний та методичний ресурси, застосовувати стимулюючі чинники та залучати до цієї роботи відповідні суб'єкти міського та обласного рівнів. При цьому найбільшою мірою мають сприяти обласні та міські центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», органи виконавчої влади та молодіжні організації.

Висновки:

1. Аналіз зарубіжної та вітчизняної наукової літератури, передової практики рекреаційної діяльності у міських парках засвідчує, що в багатьох країнах паркове середовище є важливим осередком для проведення активного дозвілля різних верств населення.

2. Спортивна анімація як одна із форм рекреаційної діяльності спрямована на масову організацію дозвілля населення, заповнення вільного часу за допомогою специфічних форм і засобів рухової активності та забезпечує формування здорового способу життя. Проте поза увагою науковців залишаються питання щодо її організації в умовах міського парку. Низький рівень фізичного, психічного, духовного та соціального здоров'я населення обумовлює потребу зі створення та впровадження програм спортивної анімації у паркове середовище. Встановлено, що анімаційна діяльність в умовах міського парку практично не реалізується, що обумовлюється особистісними, соціально-економічними та технологічними чинниками.

3. Пасивне ставлення населення до програм спортивної анімації спричиняється недостатньою проінформованістю та низьким рівнем мотивації населення до активної рухової діяльності. Стиму-

люючими чинниками впливу на залучення населення до анімаційної діяльності у міських парках є (за рівнем значимості): наявність та доступність інформації про відповідні заходи у засобах масової інформації; усвідомлення відвідувачами міських парків потреб щодо формування здоров'я, зниження психічного напруження, підвищення рухової активності та досягнення й утримання належного рівня фізичного стану; високий рівень задоволеності від анімаційної діяльності; можливість спілкування; приклад відомих спортсменів.

4. Для підготовки та впровадження програм спортивної анімації в умовах міського парку необхідно звернути увагу на умови та способи її організації: агітаційну роботу через засоби масової інформації; фінансове та матеріально-технічне забезпечення; підготовку та використання інструкторів, аніматорів і волонтерів; врахування вікових особливостей та інтересів відвідувачів парку; залучення різних організаційних структур та використання заохочень (вручення спортивної атрибутики, подарунків та призів тощо).

Перспективи подальших досліджень будуть спрямовані на розробку програм спортивної анімації та визначення їхньої ефективності в умовах міського парку.

Література

1. Андреева О. Пріоритетні напрями наукових досліджень сфери фізичної рекреації / О. Андреева, В. Кашуба // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2011. – № 3. – С. 31–35.
2. Байлик С. І. Організація анімаційних послуг в туризмі: навч. посіб. / С. І. Байлик, О. М. Кравець. – Х.: ХНАМГ, 2008. – 197 с.
3. Бондар А. С. Менеджмент рекреаційно-оздоровчої роботи: навч. посіб. / А. С. Бондар. – Х., 2010. – 178 с.
4. Всеукраїнське дослідження про стан здоров'я українців. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://healthy.org.ua/uk/>
5. Гаранин Н. И. Менеджмент туристской и гостиничной анимации / Н. И. Гаранин, И. И. Булыгина. – М.: Сов. спорт, 2004. – 127 с.
6. Дутчак М. В. Парадигма оздоровчої рухової активності: теоретичне обґрунтування і практичне застосування / М. В. Дутчак // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2015. – № 2. – С. 44–52.
7. Дутчак М. В. Теоретичний аналіз дефініції «оздоровчо-рекреаційна рухова активність». – [Електронний ресурс] / М. В. Дутчак, Є. В. Баженков // Спорт. наука України. – 2015. – № 5 (69). – С. 21–26 // Режим доступу: <http://sportsscience.idufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/356/345>.
8. Пасічняк Л. Особливості залучення різних груп населення до активного відпочинку в умовах міського парку / Л. Пасічняк, М. Дутчак // Спортивна наука України. – 2015. – № 5(69). – С. 21–26. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://sportsscience.idufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/350/339>.
9. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах: навч. посіб. / І. В. Петрова. – К.: Кондор, 2005. – 408 с.
10. «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/42/2016>.
11. Шульга И. И. Педагогическая анимация – социально-профессиональный феномен современности. – [Електронний ресурс] / И. И. Шульга // Режим доступу: <http://ideaidealy.ru/>.
12. Humpel N. Environmental factors associated with adults' participation in physical activity: a review / N. Humpel, N. Owen, E. Leslie // American J. of Preventive Medicine. – 2002. – N 22 (3). – P. 188–199.
13. Kahlmeier S. Health economic assessment tools (HEAT) for walking and for cycling. Methodology and user guide. Economic assessment of transport infrastructure and policies / S. Kahlmeier, N. Cavil, H. Dinsdale and other. – Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2011. – 39 p.
14. Parks and recreation. City of santa barbara parks and recreation department. Activity guide fall 2015 & winter 2016. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.santabarbaraca.gov/>.

References

1. *Andreieva O.* Priority directions of scientific studies in physical recreation / O. Andreieva, V. Kashuba // *Teoria i metodyka fiz. vykhovannia i sportu.* – 2011. – N 3. – P. 31–35.
2. *Baylyk S. I.* Organization of animation services in tourism: teaching guide / S. I. Baylyk, O. M. Kravets. – Kharkiv.: KNAMG, 2008. – 197 p.
3. *Bondar A. S.* Management of recreation and health-related activity: teaching guide / A. S. Bondar. – Kharkiv, 2010. – 178 p.
4. *All Ukrainian Research on Health Condition of the Ukrainians* [electronic resource]. Access mode: <http://healthy.org.ua/uk/>
5. *Garanin N. I.* Management of touristic and hotel animation / N. I. Garanin, I. I. Bulygina. – Moscow: Sovetskyi sport, 2004. – 127 p.
6. *Dutchak M. V.* Paradigm of health promoting motor activity: theoretical substantiation and practical application / M. V. Dutchak // *Teoria i metodyka fiz. vykhovannia i sportu.* – 2015. – N 2. – P. 44–52.
7. *Dutchak M. V.* Theoretical analysis of "health promoting and recreational motor activity" definition. – [Electronic resource] / M. V. Dutchak, I. V. Bazhenkov // *Sportyvna nauka Ukrainy.* – 2015. – N 5 (69). – P. 21–26. Access mode: <http://sportscience.idufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/356/345>
8. *Pasichniak L.* Peculiarities of involvement of different population groups in active rest in city park / L. Pasichniak, M. Dutchak // *Sportyvna nauka Ukrainy.* – 2015. – N 5(69). – P. 21–26. Access mode: <http://sportscience.idufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/350/339>
9. *Petrova I. V.* Leisure time in foreign countries: teaching guide. / I. V. Petrova. – Kyiv: Kondor, 2005. – 408 p.
10. *Decree of President of Ukraine on 9th February, 2016 "On National Strategy on Healthy-Recreational Physical Activity in Ukraine till 2025 "Physical Activity – Healthy Life Style"* [electronic resource]. Access mode: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/42/2016>
11. *Shulga I. I.* Pedagogical animation – socio-professional phenomenon of the modernity. – [electronic resource]. Access mode: <http://ideaidealy.ru/>.
12. *Humpel N.* Environmental factors associated with adults' participation in physical activity: a review / N. Humpel, N. Owen, E. Leslie // *American Journal of Preventive Medicine.* – 2002. – № 22 (3). – P. 188–199.
13. *Kahlmeier S.* Health economic assessment tools (HEAT) for walking and for cycling. Methodology and user guide. Economic assessment of transport infrastructure and policies / S. Kahlmeier, N. Cavil, H. Dinsdale and other. – Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2011. – 39 p.
14. *Parks and recreation.* City of santa barbara parks and recreation department. Activity guide fall 2015 & winter 2016. – [electronic resource]. Access: <http://www.santabarbaraca.gov/>.